

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 29 Eylül 2025

Sayı: 14091

34634

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Mehmet Nuri Ersoy tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Rahmi Aşkın TÜRELİ
İzmir Milletvekili

2004 yılından önce Türkiye’de Türk Medeni Kanunu’na göre kurulmuş 608 kamu vakfı bulunmaktaydı. Bunlar genellikle kamu kurumunu, kamu kurumundaki personeli veya her ikisini birden desteklemek amacıyla faaliyette bulunuyordu.

Bununla birlikte, bu vakıfların kurduğu ticari işletmelerin kamu kurumlarına ait veya tahsisli kamu taşınmazlarında yürüttüğü ticari faaliyetlerden gelir elde etmeleri, işletme ve şirketlerinin Devlete ait bina, araç ve gereci ücretsiz veya sembolik ücretlerle kullanmalarının ticari hayatta haksız rekabete yol açtığı gözleniyordu.

Bu çerçevede, 2004 yılında çıkarılan 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanunla dernek ve vakıfların Devlete ait bina, araç ve gereci ücretsiz veya sembolik ücretlerle kullanmaları yasaklanmıştır. Ancak Kanunla kurulan vakıflar bu Kanunun kapsamı dışında tutulmuştur.

Kamu vakıflarının yukarıda sayılan sakıncalarına rağmen, AKP iktidarı tarafından son dönemde bazı Kamu İdarelerinde ilgili kamu kuruluşu tarafından kamu hizmeti olarak yerine getirilmesi gereken hizmetleri de kapsayacak şekilde, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na aykırı olarak “Vakıf” adı altında yeni gelir toplayan ve harcama yapan üniteler oluşturulmaktadır.

2007 yılında 5653 sayılı Kanunla Yunus Emre Vakfı, 2016 yılında 6721 sayılı Kanunla Türkiye Maarif Vakfı, 2023 yılında 7430 sayılı kanunla Antalya Diplomasi Forumu Vakfı ile 7439 sayılı Kanunla Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı, 2024 yılında ise 7512 sayılı Kanunla Dışişleri Teşkilatını Güçlendirme Vakfı kurulması kurulmuştur.

Bu vakıfların Türk Medeni Kanunu’na göre değil Kanunla kurulmalarının altında yatan neden kanunla kurulan vakıfların 5072 sayılı Kanunun kapsamı dışında tutulmuş olmasıdır. Zira kanunla kurulan vakıflar, kamu binalarını, personelini, kamu kaynaklarını kullanabilmekte, bunlara bütçeden para aktarılabilmekte, vakıflar da bu parayı herhangi bir bütçe kısıtı olmadan, TBMM’ye hesap vermeden harcayabilmektedirler. Bunlar üzerinde kamu kaynaklarını kullanmalarına karşın Sayıştay’ın herhangi bir denetim yetkisi de bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, uygulamada bu vakıflar sayesinde, kamu yöneticilerinin, vâkıfların organlarına atanan, eş, dost, akraba ve yandaşların 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu (Lojman Kanunu) vb. kanunlarla getirilen kısıtlamaları aşarak, lüks konut, lüks taşıt kullanabilmelerine olanak sağlanmakta ve yaşam konforlarını bu vakıflar eliyle

kamu kaynağı kullanarak artırabilmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca bu vakıf kaynaklarından yapılan harcamalarda Tasarruf Tedbirleri uygulanmamaktadır.

Bunun sonucunda, bu vakıflar kamuda mali disiplini bozmakta ve bütçe birliği ilkesini zedelemektedir. Oysa, Bütçeden yapılan harcamalar Sayıştay, dolayısıyla TBMM denetimine tabi bulunmaktadır. Ayrıca bütçe kapsamında yapılan harcamalarla ilgili olarak çeşitli prosedürler uygulanabilmektedir. Bununla birlikte, kamu kaynaklarını kullanmalarına rağmen kamu vakıflarında Sayıştay denetimi yoktur.

Son dönemde yazılı, sözlü ve görsel medyada kamu kaynakları ile finanse edilen dünyanın 66 farklı ülkesinde ve 92 ofiste faaliyet gösteren Yunus Emre Vakfına bağlı Yunus Emre Enstitüsü ile ilgili olarak mali boyutu oldukça geniş ölçekte yolsuzluklar yapıldığına dair haberler yer almıştır.

Vakfın Özel Kalem Müdürü, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı, eski Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı ve eski Başkanın oğlunun da aralarında bulunduğu 23 kişi "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama" ve "hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma" ile suçlanmaktadır.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, tarafından yapılan soruşturma kapsamında gözüaltına alınan Vakıf başkanı hakkında da görevi kötüye kullanma ve suçtan kaynaklanan mal varlığı edinme kapsamında tutuklama kararı verilmiştir.

Özet olarak; tüzel kişiliğe haiz ve Kanunlarında belirtilen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren bu vakıflar kamu kaynağı kullanmakta olmalarına rağmen tam anlamıyla Sayıştay denetimine tabi bulunmamakta, düzenleyecekleri ihaleler açısından 4734 sayılı Kanun hükümlerine tabi bulunmamakta ve ayrıcalıklı bir personel rejimi uygulayarak çalıştırdıkları personele yüksek düzeyde aylık ve maaşlar ödemektedirler. Bu vakıfların yönetim organlarının bazı üyeleri aynı zamanda bağlı olunan Bakanlığın çift maaşlı bürokratlarından oluşmaktadır.

Bu tespitlerden hareketle;

- 1- 'Bütçe Birliği' ilkesine aykırılık teşkil eden vakıf uygulamalarının son dönemde Bakanlığınız bünyesinde yaygınlaşmasının sebebi nedir?
- 2- Yunus Emre Vakfı ile Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı'nın kendilerine bağlı şirket kurabilmeleri konusunda Bakanlığınız görüşü nedir?
- 3- Uygulama ve faaliyetleri açısından bakıldığında, gerek mevcut kamu mali yönetimi ve denetimi sistemi, gerekse istihdam ettiği personele sağladığı özlük hakları bakımından kamu personel rejiminde ikili bir görüntü oluşturan ve önümüzdeki dönemde büyük miktarlara ulaşacak mali kaynaklara sahip olmaları beklenen söz konusu vakıfların Sayıştay'ın ve T.B.M.M.'nin denetimine tabi tutulmaması konusundaki görüşünüz nedir?
- 4- Söz konusu vakıfların harcama, personel edinme ve çalıştırma prosedürlerinin yasal kurallara bağlanması gerektiğini düşünüyor musunuz?
- 5- Yunus Emre Vakfı ile Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı'na kuruluş tarihlerinden itibaren Bakanlığınız bütçelerinden aktarılan kaynak tutarlarını yıllar itibarıyla açıklar mısınız?

- 6- Bu vakıfların denetim kurullarında görev yapan Bakanlığınız temsilcileri tarafından size özel raporlama ve bilgilendirme yapılmakta mıdır?
- 7- Bu vakıflara Bakanlığınızca uygulanan bir denetim prosedürü var mıdır?
- 8- Söz konusu kanunla kurulan kamu vakıflarını Bakanlığınıza bağlı denetim kurumları vasıtasıyla periyodik olarak denetlettiriyor musunuz?
- 9- Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek, Türkiye'de Yunus Emre Enstitüsü ve yurt dışında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açmak gibi ulvi amaçlarla Bakanlığınız bünyesinde kurulan Yunus Emre Vakfında büyük boyutlu yolsuzluk işlemleri neden gündeme gelmiştir?
- 10- Bu konuda Bakanlığınızın gözetim ve denetim zafiyeti söz konusu mudur?
- 11- Kamuoyunun gündeminde bulunan Yunus Emre Vakfı bünyesinde cereyan ettiği anlaşılan büyük boyutlu yolsuzluklar hakkında Bakanlığınıza bağlı denetim kurumları vasıtasıyla yapılan herhangi bir inceleme, araştırma soruşturma çalışması var mıdır? Yoksa yaptırmayı düşünüyor musunuz?
- 12- Yunus Emre Vakfı bünyesinde cereyan ettiği anlaşılan büyük boyutlu yolsuzluklar sonucunda tespit edilen kamu zararının tutarı nedir?
- 13- Bu kamu zararının ilgililerden tahsili için yapılan çalışmalar ne aşamada? Tahsil edilen herhangi bir tutar var mıdır?
- 14- Yunus Emre Vakfı'nda bağlı kuruluşunuz Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı denetim elemanları tarafından periyodik denetimler yapılmış mıdır?
- 15- Yunus Emre Vakfı bünyesinde oluşturulan Denetleme Kurulunda Kültür ve Turizm Bakanlığı hangi görevlisi vasıtasıyla temsil edilmiştir?
- 16- Yunus Emre Vakfı bünyesinde cereyan eden büyük boyutlu yolsuzluk olaylarında Bakanlığınızın gerekli denetim işlevini yerine getirmemesi nedeniyle sorumluluğu olduğunu düşünüyor musunuz?
- 17- Bu konuda herhangi bir araştırma, inceleme ve soruşturma işlemi yaptırdınız mı? Varsa bu çalışmaların sonucu nedir? Yoksa neden yaptırmadınız?